

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Рішенням Вченої ради
Харківського національного
університету мистецтв
імені І. П. Котляревського

Т.Б. Веркіна
Голова Вченої ради, ректор
Протокол № 1 від «30» серпня 2018 р.

Введено в дію Наказом № 43/1 - «З»
від «30» серпня 2018р.

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО СИСТЕМУ ЗАПОБІГАННЯ АКАДЕМІЧНОМУ ПЛАГІАТУ
ТА ЙОГО ВИЯВЛЕННЯ В НАУКОВИХ РОБОТАХ
ПРАЦІВНИКІВ І ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

Харків – 2018

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Правовою основою Положення про систему запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах працівників і здобувачів вищої освіти Харківського національного університету мистецтв імені І.П.Котляревського (далі – Положення) є Конституція України, закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про авторське право і суміжні права», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про науково-технічну інформацію», Лист МОН України № 1/11-8681 від 15.08.2018 року «Про Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо)», Статут Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського (далі – ХНУМ).

Метою Положення є створення умов щодо дотримання академічної доброчесності працівниками і здобувачами вищої освіти, у тому числі розроблення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату в ХНУМ.

У Положенні використовуються визначені вказаними законами терміни:

1.1. *Плагіат* – оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору (п. ст. 50 Закону України «Про авторське право і суміжні права»).

1.2. *Академічний плагіат* – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднення творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства (ч. 4 ст. 42 Закону України «Про освіту»).

1.3. *Науковий результат* – нове наукове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях інформації. Науковий результат може бути у формі звіту, опублікованої наукової статті, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття, проекту нормативно-правового акту, нормативного документу або науково-методичних документів, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову тощо (п. 22 ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»).

1.4. *Наукова інформація* – будь-які відомості та / або дані про вітчизняні та зарубіжні досягнення науки, одержані в ході науково-дослідної або громадської діяльності, що можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

2. ВИДИ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ В НАУКОВИХ РОБОТАХ (АВТОРЕФЕРАТАХ, ДИСЕРТАЦІЯХ, МОНОГРАФІЯХ, НАУКОВИХ ДОПОВІДЯХ, СТАТТЯХ, КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБОТАХ ОСВІТНІХ СТУПЕНІВ «БАКАЛАВР», «МАГІСТР», «ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ» ТОЩО)

Академічним плагіатом є:

2.1. Відтворення в тексті наукової роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі тексту іншого автора (інших авторів), обсягом від речення і більше, без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту.

2.2. Відтворення в тексті наукової роботи, повністю або частково, тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту.

2.3. Відтворення в тексті наукової роботи наведених в іншому джерелі цитат з третіх джерел без вказування, за яким саме безпосереднім джерелом наведена цитата.

2.4. Відтворення в тексті наукової роботи наведеної в іншому джерелі науково-технічної інформації (крім загальновідомої) без вказування на те, з якого джерела взята ця інформація.

2.5. Відтворення в тексті наукової роботи оприлюднених творів мистецтва без зазначення авторства цих творів мистецтва.

3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ АКАДЕМІЧНОМУ ПЛАГІАТУ В НАУКОВИХ РОБОТАХ (АВТОРЕФЕРАТАХ, ДИСЕРТАЦІЯХ, МОНОГРАФІЯХ, НАУКОВИХ ДОПОВІДЯХ, СТАТТЯХ, КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБОТАХ ОСВІТНІХ СТУПЕНІВ «БАКАЛАВР», «МАГІСТР», «ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ» ТОЩО)

3.1. Будь-який текстовий фрагмент обсягом від речення і більше, відтворений в тексті наукової роботи без змін, із незначними змінами або в перекладі з іншого джерела, обов'язково має супроводжуватися посиланням на це джерело. Винятки допускаються лише для стандартних текстових кліше, що не мають авторства та / чи є загальноживаними. Посилання у наукових роботах оформлюється згідно ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання», крім наукових статей, що подаються до наукових збірників статей ХНУМ, де застосовується міжнародний стиль АРА.

3.2. Якщо перефразування чи довільний переказ у тексті наукової роботи тексту іншого автора (інших авторів) займає більше одного абзацу, посилання (бібліографічне та / або текстуальне) на відповідний текст та / або його автора (авторів) має міститися щонайменше один раз у кожному абзаці наукової роботи, крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків (в останньому разі допускається подати одне посилання наприкінці списку).

3.3. Якщо цитата з певного джерела наводиться за першоджерелом, в тексті наукової роботи має бути наведено посилання на першоджерело. Якщо цитата наводиться не за першоджерелом, в тексті наукової роботи має бути наведено посилання на безпосереднє джерело цитування («цит. за: _____»).

3.4. Будь-яка наведена в тексті наукової роботи наукова інформація має супроводжуватися чітким вказуванням на джерело, з якого взята ця інформація. Винятки припускаються лише для загальновідомої інформації, визнаної всією спільнотою фахівців відповідного профілю. У разі використання в науковій роботі тексту нормативно-правового акту достатньо зазначити його назву, дату ухвалення та, за наявності, дату ухвалення останніх змін до нього або нової редакції.

3.5. Будь-які відтворені в тексті наукової роботи оприлюднені твори мистецтва мають супроводжуватися зазначенням авторів та назви цих творів мистецтва (якщо вони відомі). У разі використання творів виконавського мистецтва слід зазначити також індивідуальних чи колективних виконавців (якщо вони відомі). Якщо автори / виконавці невідомі, слід зазначити, що вони невідомі. У разі неможливості ідентифікувати автора, назву та / чи виконавців твору слід обов'язково зазначити джерело, з якого взято відтворений твір.

4. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИЯВЛЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ В НАУКОВИХ РОБОТАХ (АВТОРЕФЕРАТАХ, ДИСЕРТАЦІЯХ, МОНОГРАФІЯХ, НАУКОВИХ ДОПОВІДЯХ, СТАТТЯХ, КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБОТАХ ОСВІТНІХ СТУПЕНІВ «БАКАЛАВР», «МАГІСТР», «ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ» ТОЩО)

4.1. Для констатації різновиду академічного плагіату, визначеного у пункті 2.1. цього Положення, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

а) в тексті іншого автора (інших авторів) наявний такий чи майже такий текстовий фрагмент обсягом більше одного речення, як в оцінюваній науковій роботі (за винятком стандартних текстових кліше, що не мають авторства та / чи є загальноживаними);

б) цей текст іншого автора (інших авторів) було створено раніше, ніж оцінювану наукову роботу (або інший текст автора оцінюваної наукової роботи, де наявне таке саме речення чи група речень);

в) автор оцінюваної наукової роботи не посилається на цей текст іншого автора (інших авторів), або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині своєї роботи) так, що незрозуміло, якого саме речення (якої саме групи речень) оцінюваної наукової роботи стосується посилання.

4.2. Для констатації різновиду академічного плагіату, визначеного у пункті 2.2. цього Положення, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

а) в оцінюваній науковій роботі міститься відтворення (повністю або частково) тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ:

– обсягом до абзацу без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту, або

– обсягом більше абзацу без бібліографічного та / або текстуального посилання на автора (авторів) відтвореного тексту щонайменше один раз у кожному абзаці (крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків);

б) відтворюваний текст іншого автора (інших авторів) було створено раніше, ніж оцінювану наукову роботу (або інший ідентичний за змістом текст автора оцінюваної наукової роботи).

4.3. Для констатації різновиду академічного плагіату, визначеного у пункті 2.3. цього Положення, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

а) в оцінюваній науковій роботі наведено п'ять або більше цитат з третіх джерел саме чи майже в такому обсязі, як вони наведені в іншому джерелі, без вказування на це джерело як джерело, з якого запозичені відповідні цитати;

б) це інше джерело було створено раніше, ніж оцінювана наукова робота (або інший текст автора оцінюваної наукової роботи, де наведено такі самі цитати);

в) автор не посилається на це інше джерело, або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині свого тексту) так, що з посилання незрозуміло, що саме з цього джерела насправді взяті використані автором цитати з третіх джерел.

4.4. Для констатації різновиду академічного плагіату, визначеного у пункті 2.4. цього Положення, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

а) в іншому джерелі оприлюднена та сама наукова інформація (крім загальновідомої), що наведена в оцінюваній науковій роботі;

б) це інше джерело було створено раніше, ніж оцінювана наукова робота (або інший текст автора роботи, де наявна та сама спеціалізована інформація);

в) автор не посилається на це інше джерело, або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині свого тексту) так, що з посилання незрозуміло, яку саме наукову інформацію, використану в роботі (крім загальновідомої), автор бере з цього джерела.

4.5. Для констатації різновиду академічного плагіату, визначеного у пункті 2.5. цього Положення, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

а) в оцінюваній науковій роботі використані раніше оприлюднені твори мистецтва;

б) автори (та / чи назви, виконавці, джерело) цих творів мистецтва відомі;

в) в оцінюваній науковій роботі автори (та / чи назви, виконавці, джерело) цих творів мистецтва не вказані.

5. ПОРЯДОК ПЕРЕВІРКИ НА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ

5.1. Основні положення порядку перевірки на академічний плагіат визначено у Положенні про академічну доброчесність ХНУМ, дотримання правил і норм якого працівниками і здобувачами вищої освіти університету є обов'язковим.

5.2. Безпосередню перевірку зазначених наукових робіт за відповідним дорученням ректора університету здійснює Комісія з питань академічної доброчесності ХНУМ, дії якої затверджені Вченою радою університету. Для перевірки роботи на ім'я ректора подається заява відповідного зразка (*Додаток 1* до Положення).

5.3. Перевірка зазначених наукових робіт проводиться згідно інструкції (*Додаток 2* до Положення) за допомогою Системи «Unicheck» для виявлення збігів / ідентичності / схожості в текстах відповідно до п. 4. цього Положення з визначенням унікальності роботи. При цьому використовується така орієнтовна шкала (у відсотках до загального об'єму матеріала):

– текст вважається оригінальним (висока унікальність), робота допускається до захисту або опублікування 80%–100%;

– оригінальність задовільна (середня унікальність), слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела, робота потребує доопрацювання та повторної перевірки 70%–79%;

– оригінальність незадовільна (низька унікальність), слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела, робота потребує доопрацювання та повторної перевірки 50%–69%;

– оригінальність незадовільна (низька унікальність), слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела, робота відхиляється без права подальшого розгляду менше 50%.

5.4. Перевірка документів на наявність плагіату проводиться для електронних варіантів, представлених у форматах: *.rtf (Rich Text Format), *.doc (Word 97 – Word 2003), *.docx (Word 2007). Фотографії подаються у форматі JPEG (.jpeg). Письмова робота вводиться повністю, починаючи з титульного аркушу і включно з додатками.

5.5. Результати перевірки на академічний плагіат оформлюються експертним висновком про перевірку на наявність академічного плагіату (*Додаток 3* до Положення) з подальшим допуском матеріалів до друку (захисту), відправку матеріалів на доопрацювання або відхилення без права подальшого розгляду.

6. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ

6.1. Виявлення двох і більше фактів плагіату (компіляцій) у творах докторантів, аспірантів, здобувачів наукового ступеня може бути підставою для виключення з докторантури (аспірантури) чи відкріплення від аспірантури.

6.2. Виявлення фактів академічного плагіату (компіляцій) в осіб викладацького складу може бути враховано при подовженні дії трудового договору (контракту) на займаній посаді.

6.3. Виявлення фактів академічного плагіату (компіляцій) в осіб, що навчаються (студентів), є підставою для притягнення їх до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з університету; позбавлення академічної стипендії; позбавлення пільг з оплати навчання тощо.

6.4. У разі виявлення академічного плагіату в дисертації на здобуття наукового ступеня така дисертація знімається із захисту незалежно від стадії розгляду без права повторного захисту.

6.5. Науково-педагогічні працівники, які публікують наукові та методичні праці, несуть особисту відповідальність за коректну роботу із джерелами інформації, за дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, за порушення загальноприйнятих правил цитування шляхом прийняття правил цитування та наукової етики, представлених у Положенні академічної доброчесності ХНУМ.

6.6. Науковий керівник несе відповідальність за перевірку роботи у встановлені строки, прийняття рішення щодо доопрацювання та повторну перевірку на плагіат, а також, про допуск роботи до попереднього захисту.

6.7. Комісія з питань академічної доброчесності ХНУМ може розглядати питання щодо наявності академічного плагіату в наукових і навчальних працях науково-педагогічних, наукових та інших працівників університету, дисертаціях та авторефератах за власної ініціативи.

7. ПОРЯДОК ПОДАВАННЯ АПЕЛЯЦІЇ ТА ЇЇ РОЗГЛЯД

7.1. У разі незгоди з результатами перевірки автор (автори) роботи, що перевірялася, має право на апеляцію.

7.2. Апеляція подається особисто автором (авторами) роботи на ім'я ректора у триденний термін після оголошення результатів перевірки.

7.3. У разі надходження апеляції, за наказом (дорученням) ректора створюється комісія для розгляду апеляції.

7.4. Комісія за фактами академічного плагіату також може створюватися за наказом (дорученням) ректора як з ініціативи працівників університету, так і за заявами сторонніх осіб, а також дорученнями Міністерства культури України, Міністерства освіти і науки України, відповідних державних установ.

7.5. Персональний склад членів комісій формується з досвідчених та авторитетних науково-педагогічних працівників університету. До складу комісії можуть включатися, за їх згодою, інші особи, які не є працівниками університету. При розгляді апеляцій на результати перевірки кваліфікаційних робіт студентів до складу комісії залучається представник органу студентського самоврядування.

7.6. Апеляція розглядається апеляційною комісією у тижневий термін з наступного дня після виходу наказу (доручення) ректора про створення апеляційної комісії, якщо інший термін не зазначено в наказі (дорученні). Висновки апеляційної комісії оформлюються відповідним протоколом.

7.7. За результатами засідання апеляційна комісія формує висновки, що підписує голова апеляційної комісії, її члени та заявник, зазначаючи «З висновками апеляційної комісії погоджуюсь». Висновки апеляційної комісії щодо академічного плагіату (компіляцій) у творах здобувачів вищої освіти зберігаються у деканатах, у творах науково-педагогічних працівників – у науковому відділі.

8. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Положення набуває чинності на підставі затвердження Вченою радою університету з моменту введення його в дію наказом ректора університету.

8.2. Зміни та доповнення до Положення можуть вноситися наказом ректора за рішенням Вченої ради університету. У такому ж порядку Положення скасовується.

8.3. Відповідальність за актуалізацію Положення та контроль за виконанням його вимог несуть посадові особи університету відповідно до їх функціональних обов'язків.

Проректор з наукової роботи

А. М. Жданько

Погоджено:

Перший проректор

Г. А. Абаджян

Директор бібліотеки

Ю. В. Малишевська

Ректору ХНУМ
імені І.П. Котляревського
професору **Веркній Т.Б.**

Заява

Я, П.І.Б., (посада, місце роботи / навчання студенти вказують факультет, курс, групу) прошу перевірити мою роботу (реферат, стаття, магістерська робота, кандидатська дисертація тощо) на тему (назва роботи) на наявність академічного плагіату. Всі запозичення з друкованих та електронних джерел, а також із захищених раніше письмових робіт, кандидатських і докторських дисертацій мають відповідні посилання. Я ознайомлений(а) з діючим Положенням про систему запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах університету, Положенням про академічну доброчесність ХНУМ імені І.П. Котляревського, згідно з якими виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску моєї роботи до захисту (друку) та застосуванні дисциплінарних заходів.

Додаток: електронний варіант роботи додається.

Дата

Підпис

ІНСТРУКЦІЯ

щодо порядку подання робіт для перевірки на академічний плагіат

Для реалізації Положення про систему запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах Університету:

1. Здобувач вищої освіти (студент), працівник університету надає заяву (*Додаток 1*) та письмову роботу в електронному вигляді голові Комісії з питань академічної доброчесності в університеті.

2. Упродовж 10 днів з дня подачі матеріалів відбувається перевірка роботи. Результати перевірки оформляються у вигляді експертного висновку про перевірку на наявність академічного плагіату і видаються автору.

3. Експертний висновок про перевірку на наявність академічного плагіату є підставою про допуск письмової роботи до попереднього захисту (друку) або доопрацювання.

4. Допуск до перегляду результатів перевірки усіх письмових робіт мають: ректор, перший проректор, проректор з наукової роботи, голова Комісії з питань академічної доброчесності в університеті.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ХНУМ

імені І.П. Котляревського

проф. Т.Б. Веркіна

« ____ » _____ 20__ року

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

про перевірку на наявність академічного плагіату

Комісія з питань академічної доброчесності університету створена наказом ректора № _____ від _____ 20__ року, перевібивши роботу *ПІБ автора на тему: « _____ »*, прийшла до наступного висновку:

_____ станом на _____.

(дата перевірки роботи)

Голова Комісії

з питань академічної доброчесності

ХНУМ імені І.П. Котляревського